

juliol-agost 1988 núm.13 Preu - 100. Pts.

inca

revista

Estimem
la nostra llengua

**El planejament urbanístic,
eina vàlida**

*El Balanç d'una temporada
de Futbol*

Entrevista a Miquel Colom Mateu T.O.R.

**Desitjos!
Utopies?**

inca REVISTA

REDACCIO I CONFECCIO:

Jaume Armengol, Antoni Armengol, Immaculada Cortès, Francesca J. Cortès, Bernat Forteza i Antonia Llobera Torrens.

SUPERVISIO LINGUISTICA:

Bernat Forteza i Jaume Armengol.

COL.LABORACIONS:

Foto Miquel A. Quetglas, Foto Payeras, Toni Llarg, Pere Castelló, Joan Guasp, Jaume Payeras, Jaume Gual i Rafes Cortès.

ADMINISTRACIO:

Cati Ferrà i Llorenç Sastre.

IMPRESSIO:

"Apostol y Civilizador", Petra.

DIPOSIT LEGAL:

PM 451-1.986.

EDITA:

INCA-REVISTA. OBRA CULTURAL BALEAR D'INCA.

Apartat de Correus, 156. Tf. 50.12.25.

NOTA:

Les responsabilitats dels articles recauran únicament damunt de llurs autors.

Gràfiques

ROMA

Sant Bartomeu, 115-117

Telèfon 50 25 38

INCA - MALLORCA

Col.labora amb INCA-REVISTA

Cooperativa Pagesa de Mallorca

Avinguda dels Reis Catòlics, 53

INCA Mallorca Tel 503124

Clavells

can Llorenç Rigol

Carretera Palma Inca
Telèfon - 50 46 90

EDITORIAL

Una vegada més la revista surt al carrer, i que sigui per molt de temps, malgrat les males llengües que voldrien que fos la darrera. Però no cal fer-ho saber: Inca-Revista ha arribat a la majoria d'edat i encara té moltes coses a dir.

No sabem si val la pena parlar del Constància, quasi tot ja s'ha dit, però nosaltres voldríem que s'obrís un llumet esperançador, que com diu el poeta: "Si ploram les llàgrimes no ens deixaren veure les estrelles". Es fa necessari una reflexió força seriosa, on entrenador, jugadors, aficionat i equip directiu hi formassin part. Tots ens hem de sentir responsables del nostre equip. Es fa necessari unir les nostres inquietuds i lluitar per tal de solucionar els problemes que hi pugui haver. Inca-Revista sempre tindrà el recolzament vers el Constància.

Un altre punt que voldríem tractar és sobre la fuga (trasllat) de Sebastià Salom, Rector de Santa Maria la Major. Una fuga que ens ha deixat una mica estorats. Nosaltres no l'esperàvem malgrat les remors que hi havia. Des d'Inca-Revista volem donar-li tot el nostre suport i desitjam que en el seu pròxim destí vegi les seves aspiracions aconseguides i que el bon quefer del seu ministeri s'escampi per tot arreu.

El problema religiós a Inca és greu, i no des d'ara, sinó de molt de temps enrera. L'Obispat encara no ha pres mesures oportunes per a veure quina ha de ser la pastoral adequada. L'actual, no creiem que sigui la més acertada.

Ah! Aprofitau les vacances que ajuden a veure les coses amb alegria i amb més optimisme, que aquesta terra no és una vall de llàgrimes sinó un lloc on tots ens hi hem de sentir el millor possible. Un consell: durant les vacances no faceu res, divertiu-vos. Val la pena.

Aniversari

Inca-Revista

Comunicats

AGRUPACIÓ TERRITORIAL
D'INCA DEL PSM-EN

COMUNICAT DE PREMSA

Ja ha passat un any d'encà de les darreres eleccions municipals a les quals perdérem la nostra representació a l'Ajuntament d'Inca. Després del període de reflexió i reestructuració interna -obert naturalment en tals casos- és hora de fer públic un resumit balanç de les nostres conclusions i dels nostres projectes de cara al futur.

En primer lloc afirmam la voluntat de continuar treballant políticament a favor del nostre poble. Sabem que, per això, haurérem de fer front a múltiples dificultats; no tenim -ni volem- cap suport econòmic interessat i no tenim, tampoc, la publicitat gratuïta de cap mitjà de comunicació. Però confiam, i per ara ens basta, en totes aquelles persones que senten, com nosaltres, que l'orgull d'esser mallorquins és l'única base sòlida i legítima a partir de la qual es pot lluitar per fer més justa, digna, intel·ligent i joiosa la nostra societat.

Aquesta tasca -que també sabem que haurà d'esser llarga- procurarem començar-la aviat en

alguns aspectes que consideram prioritaris: seguirem, críticament, les actuacions de l'Ajuntament d'Inca; ens preocuparem dels debats polítics i socials que ens afectin més de prop i, sobretot, mirarem d'establir vies de comunicació àgils i clares per fer arribar a la gent opinions i notícies d'interés.

Com inici posam ara a disposició de tothom la nostra reduïda, però compromesa, capacitat de feina i, amb tal finalitat, oferim la nostra adreça provisional (apartat de correus 321, INCA) per atendre qualsevol suggeriment o consulta que se'ns vulgui fer.

A Inca, 6 de juny del 1988

AGRUPACIÓ TERRITORIAL
D'INCA DEL PSM-EN

COMUNICAT DE PREMSA

Mitjançant el procés electoral estatuàriament establert, l'agrupació territorial d'Inca del PSM-EN ha constituït el seu secretariat per al període de gestió de l'any 1988.

La llista nominal de càrrecs -per ordre alfabètic- és la següent:

Bernat Abdon Amengual i

Martorell (Secretari de l'agrupació)

Jaume Gual i Mora (Delegat d'acció política)

Mateu Mateu i Villalonga (Delegat d'organització)

Bernat Munar i Estrany (Vicesecretari de l'agrupació)

Antoni Rodríguez i Mir (Delegat d'informació)

A Inca, 6 de juny del 1988

OBRA CULTURAL

BALEAR

Apartat de Correus, 156

INCA

Coses de la Ciutat

Els amics del raiguer seguiran lluitant

Al "Foro de Mallorca" se celebrà un sopar organitzat per l'Associació "Amics del Raiguer", al qual foren convidats: Mateu Morro, Secretari General del P.S.M.; Josep Moll, Secretari General del P.S.O.E., i Ismael López del C.D.S. i el Batle Socialista de Binissalem, Salvador Cànoves.

Tant Llorenç Rigo com Damià Fuster que foren de l'opinió que l'autovia aprovada era el mal menor i que encara no s'havien solucionat els problemes de Consell, Binissalem i Santa Maria, doncs, quedaven l'assumpte de les expropiacions i d'altres modificacions.

Tanmateix, tots opinaren que el tema de l'autopista no s'havia acabat ja que es preveu que es torni a insistir per dur-la fins a Alcúdia.

EL COLLEGI PÚBLIC PONENT I L'INSTITUT BERENGUER D'ANOIA FOREN ELS GUANYADORS DEL I CERTAMEN DE TEATRE JUVENIL I INFANTIL.

Organitzat per l'Ajuntament d'Inca i amb la col·laboració dels col·legis inquers s'ha dut a terme el I Certamen de Teatre juvenil i infantil, al qual sa l'ha de qualificar de positiu.

La decisió del jurat fou la següent:

a) - Modalitat juvenil: "Ifigènia a Tàuride", "grup Caràtula" de l'Institut Berenguer d'Anoia. El premi al millor actor fou per a Joan Vallespir, per la seva representació de Orestes en l'obra "Ifigènia a Tàuride". El premi a la millor actriu fou per a Francesca Munar per la seva actuació en l'obra "Aigües encantades". I a Joan Ferriol, al millor Director, per l'obra "Aigües encantades".

b) - Modalitat infantil: Premi a la millor obra

per "En Joan Valent" pel Grup de Teatre del Col·legi Públic "Ponent". Al millor actor Jaume Ferrer. A la millor actriu, Cristina Cuenca. I al millor director, Joana A. Estrany.

UN ALTRE ATEMPTAT URBANÍSTIC: L'ESBUCAMENT D'UNA CASA DEL CARRER DE L'AIGUA.

La casa del carrer de l'Aigua núm. 11, catalogada com a d'interès artístic, definitivament ha estat esbucada. La seva desaparició s'ha fet per

etapes. A la primera llevaren tot el sostre, i la teulada i al cap d'un any, durant el mes de maig, un dissabte al capvespre una màquina escavadora esbucava les restes de l'edifici. Tot això s'ha fet amb el permís tàcit del nostre Ajuntament.

La casa del carrer de l'Aigua, antic Trinquet, figura (¿o figurava?) en el catàleg d'elements d'interès artístic, històric ambiental i del Patrimoni arquitectònic del terme municipal d'Inca. Com a casa a protegir, tenia el grau 2. "Protege este nivel a aquellos edificios cuya desaparición supondría un grave daño para el patrimonio de Inca..." "a) Los valores que la han hecho proteger no se encuentran en la totalidad del elemento o no lo conservan en toda su unidad..." b) Elementos que se protegen por su valor como ejemplo de tipologías del pasado..." "En el nivel de protección de grado 2 se permitiran evidentemente todas las permitidas en el anterior nivel (quan es refereix a les obres de restauració) y además las de rehabilitación".

"1 - Se consideraran infracciones urbanísticas graves:

a) La destrucción total o parcial de los bienes catalogados"

El cas de la casa del carrer de l'Aigua és ben clar, s'ha comès una falta urbanística greu amb la destrucció d'una casa a protegir.

A Inca, sembla que amb

catàleg o sense catàleg, el nostre patrimoni artístic va desaparèixer. Un catàleg, d'altra banda, insuficient, ja que moltes cases i zones ambientals han quedat sense protegir. La majoria d'elles no hi foren incloses, d'altres hi figuraren en un principi i, sense saber el perquè, deixaren d'ésser catalogades.

VA FINALITZAR LA II MOSTRA DE CULTURA

El passat dijous després d'un mes va concloure la II Mostra Cultural a Inca que organitzada per l'Obra Cultural Balear de la nostra Ciutat ens ha acostat un poc més a la cultura d'Inca.

El darrer acte d'aquesta mostra fou la taula rodona amb el tema "Passat, present i futur de la sabata a Inca". Aquesta va ésser moderada per Jaume Soler i intervingueren per part de la CAEB: Josep Albadalejo, UGT: Manuel Pelarda, CCOO: Josep Navarro, Ajuntament: Pedro Rotger i Antoni Montserrat com economista, resaltar l'absència del representant de la PIMEM.

La primera intervenció de la taula fou la de Josep Albadalejo que realitzà una valoració de quins eren els mals que afectaven a la sabata, entre els que destacà l'economia submergida: quasi un 60% dins Inca, el minifundisme del sector: 38 mil empleats per 6 mil empreses, tot això conduïa a que el 50% de la producció dins Espanya es venia per davall'el

preu de cost. Concluí expressant la seva preocupació, essent necessari atacar profundament aquests mals i donant part de culpa de l'economia submergida als sindicats per no preocupar-se d'aquest tema en les seves reivindicacions.

A continuació va intervenir Manuel Pelarda coincidint amb Josep Albadalejo de que l'economia submergida tenia que desaparèixer i assumint la seva part de culpa amb el tema. A part d'això Pelarda mostrà la seva preocupació per la desunió de la patronal en el sentit de que ella no tenia clar quin era el tipus d'indústria que es volia estant la solució en realitzar una sabata de qualitat amb disseny i moda pròpia de Balears sense influències de la península.

Josep Navarro no va estar d'acord en que els sindicats tenguessin part de culpa de l'economia submergida, i digué que aqueixa era dels empresaris, estalviant així impostos i assegurances, i a l'Administració per no preocupar-se del tema ja que l'economia submergida esmorteïava l'atur. Per Navarro la solució és la creació de cooperatives per part de la patronal que controlin la producció competint a Europa amb disseny, moda i qualitat i no amb preu, perquè sempre ens sortiria sabata més barata.

Antoni Montserrat coincidí amb el tema de l'economia submergida de competir amb qualitat i no amb preu, donant part

de culpa a l'administració que no fa res per solucionar-la.

Pedro Rotger digué que els Ajuntaments poder fer poc en aquests temes i que l'únic és subvencionar fires i mostres del sector recolçant les empreses no clandestines.

La discussió va seguir abordant sobretot els temes de les empreses clandestines, conseguir una indústria que realitzi una sabata de qualitat com a salvació del sector i la problemàtica laboral, la flexibilitat d'horari i damunt el conveni que és el més baix de tots els sectors, en aquest sentit es produí un enfrontament verbal entre els representants de CCOO i de la CAEB.

Al final es cloncluí que tots, patronal i treballadors, han d'anar units afrontant la crisi i es va veure la voluntat de sindicats, empresaris al diàleg i a la col·laboració mútua, però respectant-se ambdues parts com va dir Josep Navarro.

La taula rodona fou de gran interès però li mancà el públic a la sala, a un tema que hauria de preocupar-nos a tots.

Esperem que l'any que ve aquests tipus d'actes tenguin continuació, animant a l'Obra Cultural Balear, a seguir endavant.

CONGRÈS UNIÓ SOCIALISTA DE MALLORCA (P.S.O.E.)

El passat dia 28 de maig se celebrà al Casal de Cultura d'Inca el Vè Congrés de la Unió Socialista de Mallorca, el qual fou controlat pel sector nacionalista i que es va desenvolupar amb tranquil·litat, sense discrepàncies.

Féu la salutació, en nom de l'Agrupació d'Inca, el Portaveu del Grup Municipal Socialista, al qual expressà la satisfacció del grup pel fet de què aquest cinquè Congrés se celebràs a Inca. Parlà de la necessitat de què Inca, com Mallorca i les Illes tenguin un Govern Socialista "que escometi amb decisió i va-

lencia tots els problemes que ara mateix ens semblen insolubles". Desitjà que el Congrés aportí "un enriquidor debat intern, un seriós aprofundiment en el Socialisme i la Democràcia, una ferma voluntat d'acostar-nos al nostre poble".

Parlaren, també, Salvador Cànoves donant compte de la gestió de l'Executiva, (votada favorablement, amb tan sols dues abstencions). Antoni Roig de les Joventuts Socialistes, el Secretari General de l'U.G.T. i el Secretari General de la Federació Socialista Balear, Josep Moll.

La nova Executiva que fou elegida amb 96 vots a favor i 43 en blanc, quedà formada de la següent manera: President, Salvador Cànoves; Secretari General, Antoni Garcies; Vicesecretari, Damià Cànoves; Finances, Mateu Puigròs i Política Institucional, Francesc Antich; Comunicació; Miquel Quadreny; Formació, Miquela Lull; Sectorial-socials, S. Lezcano; Socio-laboral, A. Fiol; Secretaria Política, Maria Gener, F. Olmedo, Francesc Dalmau, G. Lacomma, M. Fernández, Pere Capó, J.C. Jiménez i Educació i Cultura C. Pozo.

Tancà l'acte el cant de l'Internacional.

El planejament urbanístic,

Uns dels objectius del planejament territorial és l'adequar l'espai físic a les necessitats socials, tenint en compte de l'econòmic fins a l'oci cultural i urbà.

Immersos dins un planejar de cada vegada més seriós i rigorós -al manco dins el continguts teòrics dels plans-, és a dir, adequat i prenint consciència real de què convé fer-ho així, perquè s'ha posat damunt la taula el possible creixement racional d'aquesta Ciutat. Així, els propers anys, es desenvoluparà una nova concreció urbanística, com és el Pla Parcial de Crist Rei (Sòl Urbanitzable Programat) i amb capacitat potencial d'unes 2160 persones.

Afirmar que, essent conscients de la necessitat previsorà per a un futur immediat del creixement poblacional i d'altres serveis, no cal oblidar ja les zones consolidades urbanes que, en molts dels casos, és una realitat, són aprofitables per a dit desenvolupament.

eina vàlida

El que veritablement ens preocupa és la infraestructura i el funcionament dels serveis que necessita una població de 22.000 habitants (aproximadament). L'ambulatori, ja és hora que funcioni com a nexa comercial alhora que presti serveis d'hospitalització. La perifèria demana espais verds. Les barricides volen identitat pròpia, i per què no de morfologia?. Integrats dins noves expectatives -que són les que manen com l'esport (moral d'oci de darreries de segle) parlar de Poliesportiu Cobert no és futurisme (els sectors públics han d'adequar els serveis indispensables per a tota possible activitat social de poble)...

Afegir, la dificultat de què teoria i pràctica es trobin en igualtats de condicions i d'equilibris. Els planejadors preveuen el curs de les coses, però són els agents econòmics i de poder els qui marquen variacions, interpel·lacions,... Doncs, dur a terme projectes, suposa -

en molts dels casos - una realitat que pot deteriorar la idea inicial de justícia i d'equilibri espacial.

És ací, com a Inca i d'altres indrets, hi ha factors que surten de les mans: "la normativa urbanística per part de propietaris de parcel·les rústiques no es contempla". I ací, ens hem de definir ja: el medi natural i físic no pot esperar més. Qui té què dir!?. Institucions, els mateixos propietaris.

Però, el problema resideix en què si es dona llum a urbanitzacions - a segons quins nivells - ens trobarem amb altres sectors que voldran fer força per aconseguir també "estatus jurídic" per a urbanitzar. L'home, el de peu, vol que dins ca-seva el deixin fer i des-fer. Què feim?. Fins ara hi ha passivitat per part dels organismes competents i inconsciència pels qui no s'adonen que el patrimoni natural és limitat.

Pere J. Alcina i Vidal.

cada setmana té un **dijous**

Des del meu racó

CARTA A UN NACIONALISTA
MALLORQUÍ

Fa estona que volia escriure aquesta, carta. Ja se què es diu després d'un retard epistolar, però en aquest cas és realitat. Mai no he trobat el moment, per feina, per oblit o tal vegada, perquè em resulta molt difícil d'identificar el nacionalisme mallorquí.

T'agrairé que entenguis aquestes lletres fetes quasi a corra-cuita, però amb la ràbia de qui es creu en possessió i la majoria de les vegades ens demostren els fets que ningú no la té tota.

No sé si t'identifico amb un ramader, un pagès, un intel·lectual, un polític o qualque mena d'espècie estrangera. Crec que deu d'ésser una persona normal, una bona persona, sol, idealista i cansat. Tal vegada esperançat i, normalment, desesperat.

Has vist, amic nacionalista, com estam en aquestes Illes?.

L'altra dia, mentre anava a fer feina, un company em digué: "Jo amb això d'estimar la terra seria pitjor que la gent d'Euskadi". Ja la tinguérem en marxa. Realment aquesta terra necessita d'algú que no la xucli com l'estan xuclant. Algú que l'estimi, que la avicii i que no se'n valgui de la seva gent per tal d'aconseguir el seu propi benestar.

Crec, amic meu, que en primer lloc tenim clar el concepte de nacionalisme a mi em fa verdadera pena sentir parlar als polítics que governan i a d'altres que diuen estar a l'oposició, de regió o "región". Em fa molta pena llegir als diaris o sentir-los parlar pels mitjans de comunicació audiovisuals dels seus viatges a Madrid, encara, de demanar "cònsell" als qui comanden de cada partit. Em fa molta pena no tenir un grup nacionalista representatiu del qual crec, ha de ser la política feta en defensa del poble balear.

Està ben clar que formem part d'un contexte totalment identificat, tant cultural com comercial, etc. Tenim un idioma que ens acostava a uns i crea fronteres envers d'altres. Això és clar. Falta definir i exigir el que ens correspon com a país, com a tros de terra que aporta molt i molt al conjunt de l'Estat i a canvi rep poc. Jo diria que molt poc.

No és cert que aquí es visqui com en un paradís. Aquestes illes eren un paradís i encara en queden troços, però aquí hi ha gent marginada, explotada i fins i tot que viu en unes condicions que esgarrifen. Aquí hi ha gent que menysprea la nostra cultura, la nostra identitat i realitat. Hi han mestres que es passen el curs parlant i fent treballs sobre Cervantes,

Alberti, G. Lorca, etc. i no fan ni una referència envers dels escriptors mallorquins. I tot això és molt trist.

No fa gaires hores i aguantant uns minuts unes declaracions del senyor Albertí, capdavanter del "partido regionalista", fent referència a les eleccions a Catalunya. Què vols que li diguem, amic, al senyor Albertí?. Vols que l'enviem uns quants anys d'aprenentatge al Principat?. Vols que li diguem que no creiem en el seu mistage. que sona a fals, a presa de pèl, que és enganyós?. Vols que li diguem que el nostre poble és mereix gent seriosa, ferma; no gent, que faci parlar als seus fills en castellà, gent nacionalista i no genteta regionalista?. Vols que li diguem tot això o creus que ja ho sap?. Deixem-ho estar.

Haig d'acabar i me sap greu, perquè el tema m'agrada i se que a tu també. Només vull dir-te quatre coses més. Sé que estimes aquesta terra, la seva gent, les arrels i l'avenir. Fem alguna cosa!. Ja està bé de parlar de futur, del demà, del que ha de venir o vendrà. Ja està bé d'invertir els diners d'aquí a altres indrets, amb altres carreteres, amb altres escoles i amb conrar idiomes i cultures que, si bé properes, són estranyes a les nostres. Siguem solidaris amb els pobles que ens envolten,

però no els ases de càrrega. Fem país ara, avui. Exigim més del que ens donen. Exigim el que ens pertoca, ni més ni menys. Ja és l'hora que administrem el nostre i

deixar de ser uns infants. Avui ha de ser aquest demà del que ens parlen fa tanta d'estona. Diguem a tots que ja hem crescut, que ja no som una regió.

Tu, amic nacionalista, rep una abraçada i tota l'esperança de veure realitat en la nostra Nació.

Toni Llarg

LLORENÇ VIVES I MIR
ANTONI VIVES I MIR

GABINET
D'ESTUDIS TÈCNICS
I D'ASSESSORAMENT
EMPRESARIAL I FISCAL

CARRER MAJOR, 20
TELÈFON 50 49 88 - 07300 INCA

G. A. T. 1621

VIATGES MASSANELLA,
S. A.

C/ Obispo Llompard 40
Tels. (971) 50 43 11 - 50
Telex. 69783 MASS
07300 INCA (Mallorca)

C/ Mercat, 4 - A
Tel. 345433
07400 ALCUDIA (Mallorca)

BILLETES AVION
PASAJES BARCO
VUELOS CHARTERS
EXCURSIONES AUTOCAR
ALQUILER COCHES
VIAJES TERCERA EDAD
VIAJES DE ESTUDIOS

FÀBRICA D'ARTICLES DE PELL

guants

bosses

peces de vestit

i marroquineria en general

Gran Via de Colón

INCA

Telèfon 50-18 00

ZONA CA'N PICAFORT

VENDO CHALET ADOSADO A ESTRENAR
A 25 MTS. DEL PUERTO DEPORTIVO
VISTAS A LA BAHIA DE ALCUDIA

6.800.000 PTS.

INF. TEL. 71 63 10 (Horas Oficina)

BAR LLABRES

ESPECIALITAT EN TAPES VARIADES

C/aca Santa Maria la Major

INCA

VINOS SA QUARTERA

R.S. 30.83794/P.M. VINO DE MESA R.E. 5.861-P.M

4 L. TINTO 16°

Antonio Fluxà, 70 (Esq. Pza. Sa Quartera) - INCA

Desitjos!!! Utopies??

Des de la meua condició de creient cristià, membre de l'església a Mallorca dins l'exercici del sacerdoti, davant els diversos comentaris i opinions que provoca sempre la figura i la visita del Nunci, voldria aportar la meua reflexió en forma de desitjos.

RESPECTE AL NUNCI.

Radicalment, desitjaria que no existís cap nunci com a representant diplomàtic d'un Estat davant un altre... Que els cristians no tenguéssim altre poder que el que dóna la força de l'Evangeli.

Donada la realitat existent, DESITJO:

--que el Nunci sigui animador de la fe dels germans i no fiscalitzador.

--que les seves visites no siguin motiu de nirvis sinó d'alegria per als creients.

--que deixi la diplomàcia per les altes qüestions d'estat i que en les seves visites sigui més humà i proper als d'abaix.

--que deixi a la Conferència Episcopal exercir amb llibertat totes les seves funcions i que mai sigui fre a les seves iniciatives.

--que a l'hora dels nomenaments de Bisbes tingui més en compte al poble que han de servir i no tant les afinitats ideològiques de signe dretà.

--que no tengui tanta por al pluralisme teològic, ja que les darreres intervencions seves no semblen molt esperançadores pels teòlegs espanyols. No vull inquisidors sí animadors de la fe.

Li faig aquesta pregunta: és ser bon creient tenir tanta de por?

Li faig un suggeriment: no faci cara de pomes agres i digui paraules engrescadores als joves. No estigui tan preocupat perquè pensem bé, sinó preocupat per les bones obres dels cristians envers del més pobres...

RESPECTE AL NOMENAMENT DE NOU RECTOR DE SANTA MARIA LA MAJOR

Vaja per endavant el meu sentiment dolorit per la partida d'un bon amic, Sebastià Salom i l'acollida ben cordial per un altre: Jaume Puigserver, amb el desig que tots els cristians d'Inca li ajudeu a fer una bona fenja entre nosaltres.

Des de la meua proximitat geogràfica i des de la meua comunió aclesial, vet ací els meus desitjos:

1) Inca, encara que amb diversos llocs de celebració/culte, hauria de ser animada per un equip de preveres solidaris i corresponsbales amb projecció de feines dins les tres parròquies.

2) Inca, per la quantitat i qualitat de religiosos

i religioses, hauria de comptar amb un equip d'ells i elles incorporats i amb responsabilitats concretes dins diverses tasques pastorals.

3) Inca, per la qualitat de molts dels seus cristians adults hauria de comptar amb un equip de laics, ells i elles, representants de les diverses tasques que se van realitzant i corresponsables amb els preveres, religiosos i religioses en l'animació de noves maneres de fer present el missatge de la Bona Nova dins Inca.

4) Inca, per la quantitat de gent jove que s'hi mou, hauria de tenir especial esment al món dels joves no sols des de la classe de religió, sinó també des d'altres plataformes engrescadores.

5) Inca, hauria de ser focus d'irridiació cap a tota la comarca, lloc de formació conjunta, lloc de trobada pels agents de pastoral, racó de pregària al voltant de les monges tancades o de Sta. Magdalena, motor d'iniciatives dins Catequesi, Esplai, Moviments especialitzats de joves i adults, Acció Social envers dels més necessitats, Família, Litúrgia i altres.....

Un prec: agafau el bou per les banyes !

Un suggeriment: banyau-vos tots un poc més !

Miquel Monroig Mestre

Rector de Binissalem

Entrevista a Miquel Colom Mateu T.O.R.

Miquel Colom Mateu, T.O.R., és sens dubte un gran poeta, un gran home i un vertader franciscà. Personatge força conegut que ha dedicat tota una vida al servei dels demés i també de la poesia. Una Poesia profunda, senzilla i autèntica. Els seus versos són la seva droga, com diu ell. En el seu llibre de poesies "Quan Ell voldrà", ens diu que fer poesia és per "divertimento", "dins la monotonia que sol ésser la bellesa de la vida". Miquel Colom, a més de fer poesies és un gran investigador de la nostra llengua, que ha lluitat perquè la llengua catalana fos una realitat. Es lamenta que la modalitat del català a Mallorca no se li hagi donat la importància que pertoca.

Ens hem sentit vertaderament privilegiats poder haver parlat amb el Pare Miquel Colom. Se li nota un cansament, que abaltiment que ha trobat consol dins el seu interior perquè la llum de la veritat ha amarat la seva fe. Un HOME que ha viscut sigui pel seu caràcter poc aficadís o pel fet de no residir a Palma, segons ens conta en el llibre de "Les Rebutjades".

La seva cambra, silenciosa, inspira quietud. Les seves paraules plenes de dolçor ens fan sentir encisats. Una cambra pobre de mobles, sense adornaments supèrflus.

Agraïm de bon cor la seva amabilitat en rebre-nos i ens sentim sortosament complaents d'haver estat amb el Pare Colom.

- Som de Bunyola. La comare féu aquest primer present als mes joves pares, Miquel i Caterina, dia 21 d'octubre de l'any 1900. Jo hi era, mes no record l'hora.

Tenc, doncs, els dos peus i cames sembrats els dos clots finals, 1900. del segle passat. Per això aquelles dues extremitats ja comencen a podrir-se.

Vaig néixer autumnal. Sempre hi he viscut. Supós que ja hi moriré,

El meu primer ca-nos-tra fou un piset amb façana de marès, ja un poc ennegrida per les pluges i els anys. El carrer feia una mica de raconada. Ignor el nom del carrer i el número de la casa. Donava el camí que tira cap a Orient. Encara hi sabria trobar.

Quan en el meu cervellet hi apunta la memòria, ja ens hem mudat de casa. Vivim a "Ses argiles". Tenim dos veïnats. Un parral ombreja la carrera i a davant té un corralet on hi maduren figues de moro primerenques.

Els meus pares eren pobres, mes no tenien la pobresa en exclusiva. En

aquell temps la famosa virtut franciscana estava bastant ben repartida. Llevat dels quatre menestrals i botiguers de riquesa vergonyant...

Deixem, emperò, tantes pedres menudes. Saltem als principis de l'any 1913. Jo ja he fet feina pel camp, collint oliva, garroves... He estat llogat a una possessió. He probat de fer l'ofici de ferrer -manca de salut-, de sabater...

Una notable Missió popular. Commoció general. Ma bona mare té vocació de tenir un fill missioner. Les circumstàncies fan que acabi en el Convent de Sant Francesc de Palma. Ja hi qued el diumenge dia 13 de juliol de l'any 1913, quan corria els tretze anys. Fins aquí els tretzes no m'ha estat de molts mal auguri.

- Què és per vosté la poesia?

- Poesia era mot que no cabia dins l'estretor del meu vocabulari, escàs mes suficient per a les necessitats de la vida a la qual acab de referir-me. Potser que els mots sentits que hi feiem més prop fossin glosa, glosat, cançó, codolada... Havia d'arribar, ja en el Convent, al tercer i quart anys d'Humanitats perquè mots com poesia eixamplassin la meua capacitat de comprensió i d'expressió

De cada vegada es fa més necessari distingir entre bellesa literària, prosa poètica, i aquesta mateixa bellesa de pa-

raules sotmeses a les diverses normes del vers. De cada vegada avança més el costum, pres del francès, d'anomenar poema, les esmentades composicions poètiques en vers. Com es sap, abans el nom poema designava exclusivament les composicions en vers, de certa extensió.

Limitant-me a contestar la pregunta que encapçala l'apartat, he de dir sincerament que intentar compondre poesia, entès el mot en la més coneguda de les acepcions, em resulta un agradable entreteniment, un passatepms gratificant si aconseguixes una creació més o meyns digna, que ompli, encara que sols mitjancerament, el teu propòsit. Aquesta satisfacció no perjudica el valor que la crítica, imparcial o parcial, fa cin de la teua realització. De totes maneres a la mare li costa molt admetre que el fruit de les seves entranyes sigui francament tan lleig.

-Quins són els poetes més admirats?

- Se'm fa difícil respondre concretament a aquesta pregunta. Admir la bellesa, la bellesa literària, allà on es trobi, prescindint del lloc, temps i fins i tot la llengua en la qual vagi expressada. No tenc prejudicis. Puc trobar bellesa fins i tot en una simple cançó popular: "Has passat per la murtera / i murta no me n'has duita; / diuen que murta, amor fuita, / i jo la't tenc verdadera". He de confessar que admir

particularment els grans mestres que formaren la primera Escola Mallorquina: Costa i Llobera, Joan Alcover, Maria Antònia Salvà, Miquel Ferrà. etc

Us anomenarè el poeta que en la meua joventut em fou una verdadera revelació i em causà un fort impacte: Mn. Llorenç Riber. ¿Sabríeu trobar una cosa més pulcra, més fresca, més cristallina, més àuria que els versos de "A sol ixent" i de "Les corones"? I amb quina delectació vaig llegir la seva magnífica traducció de l'"Eneida" virgiliana!

I passant ja al català continental som un gran admirador de Mn. J. Verdaguier, malgrat els seus explicables defectes formals, l'autor de "L'emigrant", lletra tan sentimental i tan sentimentalment ben musicada, del gran poema "Canigó", per a mi més suggestiu que la mateixa "Atlàntida"; admir el gran Sagarra, amb el seu "Comte Arnau", riquíssim d'imaginació i de llenguatge; J. Carner, en la frescor dels versos del qual ja s'observa un saludable esperit de renovació.

En castellà el revulsiu vengué d'Amèrica, essent el capdavanter el gran Rubén Darío. Més quina delectació vaig sentir llegint l'obra de Gabriela Mistral, de Juana de Ibarbourou i altres, també americanes!

D'Espanya, a més de Machado, els qui més m'han enllepolit, són V. García de Diego i García

Lorca ("Romancero gitano")

Dels mallorquins o catalans de la transició no en vull encara opinar.

-A què es deu que les seves obres poètiques es publiquin tard?

- Pregunta molt fàcil de contestar. Es publiquen tard degut a la seva tardana confecció. Basta que us fixeu en les dates que solen figurar al peu de quiscun dels poemes. Es cert que en el primer volum, editat pel juliol de l'any 1975, s'hi llegeixen algunes dates antigues. Mes aquells pocs poemes haurien estat insuficients per al gruix d'un petit volum. Des de l'any 1927 al 1949 vaig estat ocupadíssim en el treball d'ensenyament i de tota altra mena del nostre Col·legi d'Inca. Repassau les esmentades dates de VEU DE L'EDAT i veureu que la majoria pertanyen a l'any 1957

(estada de Superior a Palma, 1955-58) i retornat a Inca (octubre de 1958), duent ja l'envestida i alleugerit de les tasques de l'ensenyament, fou aleshores que vaig poder seleccionar material per a mon primer volum de composicions en vers. Obsarveu que la darrera composició de dit primer volum porta la data d'agost de 1974.

Els altres volums mostren en l'aparició i en el contingut la cronologia normal. Vaig voler fer una excepció en el volum titulat "Les rebutjades" on hi són incloses composicions que considerava impubliques i que, eixamplant suficientment la mànega, vaig gosar amollar-les per tal que es defensassin així com poguessin. Crec que en la presentació del volum no les feia gaire favor.

-Què opina de la poesia actual (catalana) en general?

- El mot actual em resulta massa ambigu. Voleu dir actualíssima? Durant els anys d'estada a Palma als quals m'he referit (1955-1958) uns amics literats, quasi ja els epígons de la famosa "Escola Mallorquina", volgueren que fes un petit recital dels meus versos en el Cercle Mallorquí. I en la introducció ja expressava idees com aquestes, referint-me a la poesia llavors ja actual: "per a llegir mots poètics que no expressen idees intel·ligibles, no cal fer poesia (?). Dits mots es troben recollits en els diccionaris. I m'estenia a la pintura, que llavors ja començava a embadalir tot el món: "Els colors els podem adquirir dins els seus respectius poetes, no cal que els facin malbé escampant-los desordenadament per damunt una tela blanca.

Amb nostre P Rafel Ginard Baucà, escriptor i poeta, l'autor del monumental Conçoner de

Mallorca, parlàvem sovint de la poesia moderna, llavors ja actual. I deia sarcàsticament: "Ja està bé que nosaltres no sapiguem compondre poesia com aquesta; mes que no en poguem esser ni tan sols lectors!" Naturalment estàvem tots dos ben d'acord. I hi estaríem si encara visqués (morí l'any 1976) si traguéssim el tema de la poesia (?) actualíssima.

La poesia no és una art merament decorativa i la pintura no és l'art d'escampar colors damunt una tela amb la manca d'art que té un infant.

Ja sé que amb judicis tan radicals... no m'ha de passar res que em pugui fer por.

-A qui va dirigida la seva poesia?

- Exceptuades les composicions que porten dedicatòria, la meua poesia va adreçada a tothom o a ningú. Judicant per la seva venda, diria sincerament que els meus volums no van dirigits a ningú. A mi m'agrada un poc el sarcasme, caricaturitzar un poc les realitats. Mes ai! si féssim enquestes realístiques! Si un llibre de poseis no es posa dins uns editorial qui el catapulta als subscriptors! Jo ho som subscriptor! i naturalment, la poesia moderna tan i tan actual, no la llegesc perquè no l'entenc. Repetesc allò que ja he escrit abans: la poesia no és una art purament decorativa, que només parli als ulls o a les orelles; s'adreça principalment a l'entertainment, una mica cultivat

com és natural

-Pensa publicar altre llibre de poesia?

- L'"ara va de bo!" responia al meu propòsit de... quan el vaig formular. Influïen dues circumstàncies en aquella formulació: l'avançada edat i l'exhauriment de temes. L'edat roman ben detallada en el començament de l'escrit. Els temes, en el seu aspecte general, són inexhauribles. Mes en una persona d'edat i a més religiosa, no digueu o no cregueu que la qüestió del temes no sigui també un entrebanc d'importància. La meua afirmació no volia esser un propòsit de caràcter espiritual ni pròpiament una mentida. Fins aquí la cosa ha anat de bo; no he editat cap altre volum. Sols Déu sap si a la que havia d'esser la meua darrera carta hi hauré d'afegir una Postdata.

- Com veu les relacions polítiques, culturals,, etc. entre Mallorca i Catalunya?

- Segurament ho veig de distinta manera que un petit nombre d'intel·lectuals mallorquins formats en les Universitats de Barcelona.

Catalunya geogràficament és la part continental més pròxima a la nostra illa. Això porta com a conseqüència que les nostres relacions comercials amb el continent europeu s'han de fer amb Catalunya o a través de Catalunya.

No veig cap motiu per-

què les nostres relacions culturals amb Barcelona i tota Catalunya no hagin d'esser excel·lents. En aquest aspecte l'hegemonia de Barcelona serà molt difícil de poder-se vèncer. Una petita illa com Mallorca no pot esser un gran focus per a irradiar cultura. No obstant, cal saber reconèixer els nostres valors culturals històrics i els que vagin apareixent dels nostres centres ja creats i que es vagin creant.

El problema lingüístic és el de més difícil solució. La ignorància recalcitrant ja comença a reconèixer la unitat de parla, amb les tres grans modalitats, que són la causa d'esmentat problema lingüístic.

Per a mi és una equivocació haver posat en circulació l'expressió països catalans per països de parla catalana. Aquesta segona forma no feriria susceptibilitats. Comprendria fins i tot l'illot lingüístic d'Alghero (Sardenya). El compost catalanoparlant és massa poc eufònic.

La dependència o hegemonia política de Catalunya, tant a l'antic regne de València com a les Balears, no seria acceptada. Si l'actual Estat espanyol, arribàs a convertir-se en un Estat Federal, Catalunya estricta, València i Balears serien tres Estats distints. Raons històriques imposarien aquesta solució.

-Què pensa de la normalització lingüística a Mallorca?

- És lamentable, mes no queda més remei que normalitzar les tres modalitats, cada una en el territori on és emprada. El Decret de Nova Planta (1715) i la manca de l'ensenyament català a les escoles accentuà més les tres modalitats, enlletgint-les amb una gran munió de castellanismes, sobretot lèxics, mes també morfològics i sintàctics.

Instaurat el moviment de la Renaixença (primer terç de s. XIX), . si en el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906) hagués quedat constituïda una espècie d'Acadèmia formada per membres de les modalitats dialectals més importants de tots els dominis de la nostra llengua, tal vegada tendríem un català escrit més uniforme. Mes Fabra i el seu grupet imposaren el seu criteri i els congressistes mallorquins, que proposaven normes conservadores de la modalitat menys tarada degut a l'aïllament, tornaren amb les mans damunt el cap, Fabra, evidentment una intel·ligència privilegiada, ben coneixedor del català antic, no tan bo del conjunt del català dialectal, va esser víctima de la teoria dels fets consumants a Barcelona i a la seva àrea, i no fou partidari del retorn a la gramàtica tradicional.

La influència de Fabra a principis de segle era enorme. Ho prova l'acceptació que tengueren les seves normes ortogràfiques que, malgrat les renitències dels segui-

dors de Mon. A. Mª Alcover, a Mallorca, i de Francesc Matheu, a Barcelona, fins a l'any 1934, han acabat per esser admeses per tots els escriptors catalans conscients.

Si per normalització s'entén igualar les diferents modalitats i reduir-les a una sola, la barcelonina, que és la més empobrida, ens trobaríem davant una empresa lamentable i molt difícil d'esser acceptada. Quant a la morfologia, per què perdre, per exemple, la primera conjugació verbal? Per què, en la sintaxi, no restablir la concordança dels participis passius amb el complement directe i no usar l'auxiliar esser amb els verbs reflexius i amb els de moviment, concordant, en aquest cas, el parti-

cipi passiu amb el subjecte, com ho fan, per exemple, el francès, i l'italià? Per què, en aquest cas, aquesta simiesca imitació del castellà? Quantes maneres de dir usades pels més primcernuts i gelosos escriptors catalans són preses del castellà!

Sembla que la cosa més viable, quant a normalització, és primerament la neteja de tot castellanisme, després l'ensenyament en català i del català en les escoles, emprar la nostra modalitat en tots els mitjans de comunicació social, tan civils com eclesiàstics, tenint en compte que l'article balear, es, sa, ets, ses, mai s'ha emprat en els escrits de caràcter formal.

-Creu que ja podem dir que tenim una gramàtica catalana normalitzada?

- Normalitzada d'acord amb l'ideal que acab d'exposar, no. Ni sé si ja és possible.

Per als mallorquins són vàlids als manuals de Francesc de B. Moll. Conec molt poc les activitats valencianes en aquest aspecte. Per necessitat ha de quedar molt antiquada la gramàtica que compongué el P. Fullana. A la Catalunya del Principat no mancaran manuals entre els quals poder escollir.

No sé resoldre el cas dels escriptors que, volent poder ésser llegits per tota l'extensió de la llengua catalana, hagin de renunciar al seu or propi per l'oripell dels altres.

-Què és el "glossari"?

- La paraula "glossari" és quasi sinònima de "diccionari", amb la diferència que el diccionari vol recollir, col·locades per ordre alfabètic, totes les paraules d'un idioma, usades i escrites segons les normes d'un temps determinat. El "glossari" comprèn només els mots continguts dins una obra determinada, sobretot si dits mots, per la forma o pel significat, o per ambdós motius, s'aparten de l'ús habitual o ja han caigut en desús.

El "GLOSSARI GENERAL LULLIÀ" vol reunir, en totes les seves formes, les paraules que es troben en les obres de Ramon

Llull, ja editades quan confeccionava el fitxer. Naturalment, em referesc exclusivament a les obres originals escrites en català. La confecció del fitxer començà pel març de 1941 i acabà pel mes d'abril de 1948.

Formen el conjunt de l'obra cinc bells volums, en quart, amb un total d'unes 2.200 pàgines. A més de les definicions i diferents accepcions, els mots van acompanyats d'un petit text perquè es pugui conèixer millor el seu ús, i es cita l'obra i la pàgina on es troba el mot estudiat. Al final, si és coneguda, hi va l'etimologia. Algunes de dites etimologies és l'autor de l'obra que la proposa per primera vegada.

-Quins canvis troba que hi ha hagut dintre de l'església?

- Els dos més notables són l'ús de la llengua vulgar i la major importància que és dona a la part de lectures bíbliques. El canvi de llengua fa segles que havia d'haver-se introduït. Quin poc esperit pràctic convidar els fidels a pregar o a escoltar una pregària feta en un llenguatge desconegut!

-Què pensa de la normalització lingüística a l'església mallorquina?

- Hauria d'ésser normal l'ús del mallorquí, de la modalitat catalana de Mallorca (exceptuat l'ús de l'article salat) en les misses, adminis-

tració de sagraments, paralitúrgies, etc.). En els llocs de grans masses turístiques es podria dir missa o misses en la llengua estrangera. Mes no per als castellans que resideixen habitualment en la nostra illa.

-Ens agradaria que ens parlàs de la "Fulleta dels Terciaris". Ha pensat fer una recopilació per a publicar-les?

- Es una minúscula publicació de caàcter purament interior. No es pot posar a la venda. Són ben eventuals les petites notes de divulgació lingüística que jo hi inse resc. Em consta que plauen aquelles notetes a algun lector poc coneixent de la matèria. Donada l'edat que tenc, no m'ha ocorregut mai pensar en editar res més sobre tals matèries.

-Què pensa sobre l'ensenyament?

- Naturalment, el sistema actual té molts d'avantatges sobre el que s'estilava quan jo em dedicava a tal activitat. S'ha facilitat el treball dels alumnes i s'augmentat el dels professors, sobretot per la qüestió de les avaluacions.

Crec que és una equivocació haver eliminat del pla d'estudis l'ensenyament de la llengua llatina, mare de la nostra i del grup que han estat i són espargidores de cultura per dins tot el món.

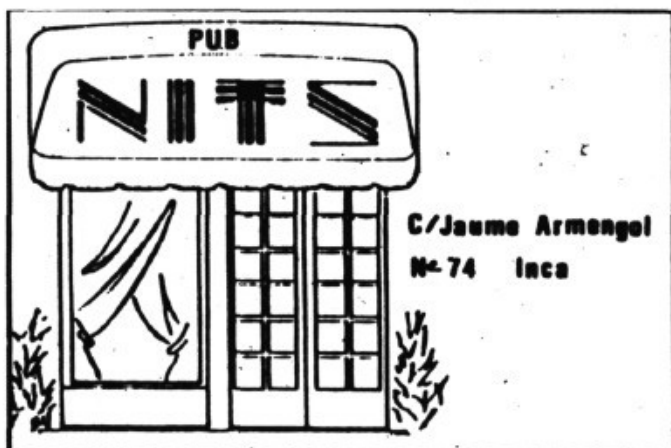
Una observació: Vol-dria que algú es proposàs fer una llista dels catedràtics d'Universitat i d'Institut, d'escriptors, en prosa i en vers, periodistes, etc. que reberen la base de la seva formació cultural, en la secció de Lletres, en els seminaris eclesiàstics.

Crec que solament a Mallorca se'n trobaria un bon grupet. I em referesc solament als procedents dels seminaris de quan el llatí era una disciplina bàsica en el començament de la carrera.

Gràcies Pare Colom

Antoni Armengol
Bernat Forteza

Heladeria
LOS VALENCIANOS
helados artesanos

BONES FESTES

mayor 23 tl. 504793 inca

L'ASE D'ESTOPA

Cinquena cavalcada

Per Gauseph Jarony

Tothom admet que la fafada estava farta de sentir les històries de la sabata encantada i del tramvia adormit. Quan el tramvia somiava ningú mai s'atrevia a menjar neules d'alumini ni a mirar de coa d'ull. Eren dies alegres en que les cadires del Borns parlaven de temps passats i deien pronòstics sobre les properes eleccions al Parlament de Prebots. De manera que ell s'en va anar i es va treure l'espasa de l'orella al mateix temps que preguntava a qui el volia escoltar: "S'han acabat les maduixes?" "Res no hi ha com els calfreds de mitja lluna". Aleshores va comparèixer en Pere Riutort caminant més dret que un ganxo i es va morir en sec d'una llarga crisi d'ulls de poll a les anques de la Reina d'Anglaterra. La resta de la seva vida es va dedicar a fer suggeriments als porcs perquè deixassin de llegir a Quevedo i d'escriure cartes a n'Errol Flynn.

Sisena cavalcada

Ja eren més de les quatre i el pastís encara no estava enforat. No era precisament un diccionari de meuques famoses el que mancava a la taula, més bé haguera fet pentinant-se les celles de la nina. Fou en aquell

moment quant es posà a fer trons i llampecs dins l'habitació de Júlia Convents. Oh, la pobra Júlia Convents! Havia durant molts anys collit figues a Austràlia, a Afganistà, a Àfrica del Sud, fins i tot a Lloret de Vista Alegre, però ara els temps havien canviat. Ja no era temps de figues, ara la gent tocava fusta mentre participava a la processó. Set-centes dotze dotzenes de dones havien emigrat durant la conferència. Era bo de dir, això. però res feia pensar que els espiirdius i els modeerqu-quos aconseguixin derrocar el govern de Marta Ferrussola. Seria bona que ara es posas a ploure! Tots hauriem d'entrar a peu a palau i resar el rosari de textos cordats qmb lligams d'espart ro-

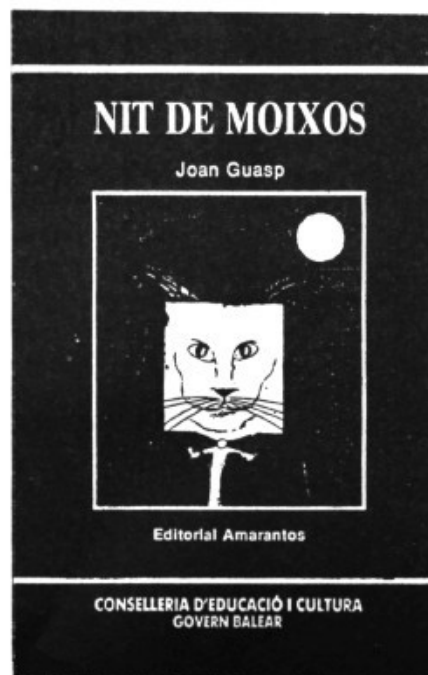
vellat. Tal vegada el perruquer es resistiria a fer-nos les piules, i portser tampoc es volgués tancar amb als conills i les ànneres. Fos com fos no hi ha motius d'alarma: les faves tendres seran de la millor qualitat aquest any.

NIT DE MOIXOS DE JOAN GUASP

"Nit de Moixos" és una petita obra del nostre bon amic i col·laborador Joan Guasp. Una obreta entretenguda i bona de llegir, que com diu l'autor: plena de desbarats.

Uns desbarats que tenen una explicació real. És difícil fer una crítica de l'obra "Nit de Moixos". Nosaltres aconsellariem que la llegíssiu i que cada un arribi a les seves pròpies conclusions.

L'Obra parla de la mort d'en Pere Ferreguí, on els seus amics reunits a l'aiguavés de darrera de la casa del mort, contenen les contarelles del seu mestre. Una mort inverossímil i difícil d'entendre. Què representa en Pere Ferreguí? En Pere Ferreguí representa la nul·litat, l'esperança i tot un somni. Us animam a llegir-la i que cada un, com hem dit, faci la seva crítica.

Estimem la nostra llengua

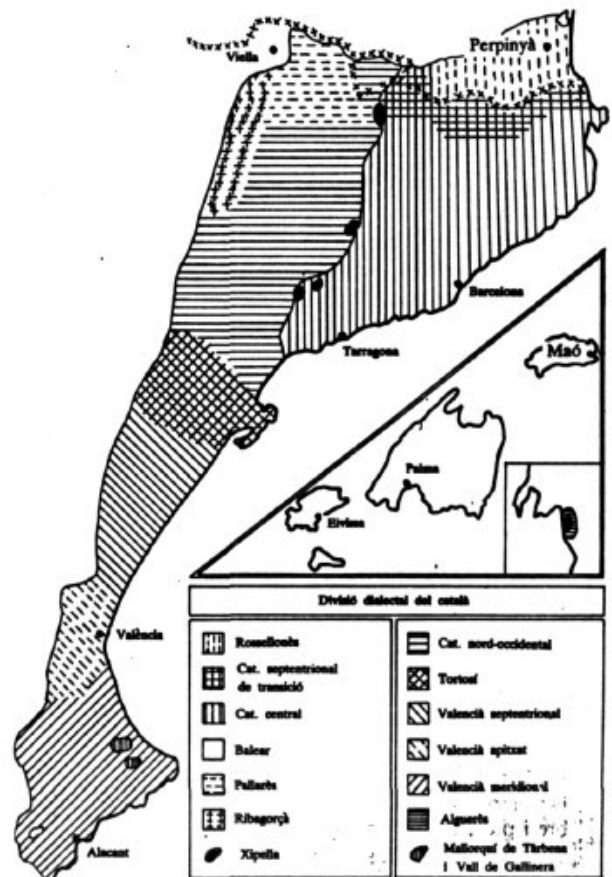
ESTIMEN LA NOSTRA LLENGUA

Amb aquest número començam una nova secció amb el títol: "Estimen la nostra llengua". Creiem força important recuperar la normalització lingüística; per això intentarem apropar-nos a la nostra realitat. D'aquesta manera farem possible ensems l'acostament, creant llaços de responsabilitat, estimació i de reivindicació. La normalització lingüística a INCA encara no és un fet sinó un camí a córrer i que tots nosaltres hem de lluitar a fi de recuperar el que ens perteneix, que com deia Marià Aguiló: "Poble que sa llengua cobra, se recobra a si mateix".

Tots sabem que el pobladors catalans ens dugueren la llengua: el català. Aquesta llengua era molt important i de les més conegudes en els països del Mediterrani. Es parlava a les corts d'Aragó, Mallorca, Sicília, Atenes i Morea. També els papes d'Avinyó l'entenien i la llegien. Una de les figures cabdals de l'Edat Mitja fou el Beat Ramon Llull que ja ens animava escriure en català. La nostra llengua ha estat un medi de comunicació d'ençà que Jaime I arribà a Mallorca, i també l'hem conservada malgrat les prohibicions que hi ha pogut haver.

Barbarismes

Què entenem per barbarismes? Els barbarismes són mots manlevats d'altres llengües sense tenir-ne necessitat. Nosaltres en tenim molts; les causes són nombroses i múltiples que avui no analitzarem, però que hem de prendre consciència que aquestes paraules estrangeres i estranyes empobreixen la nostra llengua. Tots hem de ser responsables i fugir-ne d'elles. Els barbarismes més comuns són els castellanismes, paraules que provenen del castellà. N'hi ha d'altres: de França, Anglaterra, etc. El nostre propòsit és donar a conèixer els barbarismes que provenen del castellà, que són els més abundants.

Anem a veure algunes de les paraules que molt sovint deim malament i que hem d'intentar corregir:

Mal dit

Ahorrar
Alambre
Alero
Alfombra
Almacén
Anteojos
Antes
Aplauso
Ardilla
Aro
Asco
Asiento
Atún
Avestruz

Ben dit

Estalviar
Fil de ferro
Volada
Catifa
Magatzem
Binocles
Abans
Mambelletes
Esquirol
Cércol
Oi
Seient
Tonyina
Estruc

Intentarem a cada número completar aquesta llista de barbarismes. Esperam les vostres suggerències. Si em permeteu un consell, no digau "botiquín" sinó farmaciola, tampoc digau "bombilla" sinó bombeta.

Veus dels animals

Qui no ha sentit cloquejar qualche vegada la lloca amb els seus pollets! O grunyar el porc dins la soll quan té gana! Ens hem d'acostumar a emprar més sovint la veu dels animals, ens hi hem de familiaritzar. Anem a veure quina veu és la d'alguns animals domèstics:

<u>Animal</u>	<u>Veü</u>
El cavall	renilla
L'ase	brama
El bou	mugeix
El porc	gruny
L'ovella	bela
El moix	miola
La gallina	escaïna
La lloca	cloqueja
El colom	parrupa

ENDEVINALLES

Les endevinalles són frases compostes perquè s'entretenguin a interpretar-les. Aquests enigmes han estat força populars entre els més petitons. També formen part de la nostra llengua, i per tant, tenen un valor lingüístic. Les endevinalles han envitricollat la nostra curiositat i han fet embadalir les persones que ens escolten.

A molts vesteix i no és sastre,
i alimenta a molts també
i encara que algú el maltracta,
no diu mal, sempre diu be.

No som rei i duc corona,
mai a cavall he qualcat,
però, de nit i de dia,
puc tenir sa fantasia
de dur ets esperons posats.

Té coll i no té cap,
té boca i no té dents,
té braços i no té mans,
té ventre i no té budells,
té cul i no té forat.

Les persones que les endevinin, poden enviar les solucions a O.C.B. d'Inca, Apartat de Correus 156 Inca. Entre tots els guanyadors sortgerem un lot de llibres.

ELS NOMS I COGNOMS

Hem de ser respectuosos amb els noms i cognoms de les persones a l'hora d'escriure'ls. Opcionalment es pot afegir una i entre els dos cognoms: Antònia Llompart i Ferrer. Els llinatges que són castellans poden ésser emprats segons la normativa catalana, sempre que la persona que els posseix sabem que és de parla catalana.

Mallorca embruixada

Na Maria Engainxa. És una dona d'aigua que habita al fons de les cisternes. Quan un allot petit guaita pel coll de la cisterna, li fen por perquè no hi caigui dedins dient: Alerta! Que Na Maria Engainxa t'agafarà.

Un Problema per als lletruts

Quatre germans s'altre dia
asseguts ran d'es portal
xerraven d'es capital
que cada un d'ells tenia.
Jo som es qui estic més bé,
digué es segon molt formal,
tenc igual el capital
que es primer i es darrer.
I jo per tu no me don,
li va respondre es tercer;
es meu és com es primer
i la meitat d'es segon.

El quart respongué cortés,
si va dir la veritat,
jo tot sol tenc la meitat
de lo que teniu tots tres.
Quan el compte serà tret
ja no cal se ver de batres,
ses pessetes de tots quatre
sumen cent quaranta-set.

ACUDIT

Dues persones anaven conversant sobre els barbarismes i de les impureses del llenguatge. Un d'ells raonava:

- La normalització lingüística encara no és un fet. Pet tot arreu es sente paraules com aquestes: "antes", "después", "adiós", etc. I això "desde luego" està molt malt dit.

Bernat Forteza

El Balanç d'una temporada de Futbol

Fa poc que ha acabat una temporada més per al Club Esportiu Constància. Una temporada en què molts de seguidors del Constància havien posat les seves il·lusions. Començaven moments de glòria, d'aspiracions; somniant, tal volta, aquell Constància d'antany... però les realitats han estat unes altres.

Començà la lliga amb un ascens, més que merescut, a segona divisió B. No es sabia com aniria. S'havien de disputar partits al país català, basc i aragonès; tot presagiava importants auguris, però amb més il·lusió que raó.

Va començar la lliga i, a mesura que es disputaven partits, els resultats no eren força bons. L'aficionat inquer està acostumat a sofrir. La classificació del Constància feia que el camp estàs quasi buit, i ens havíem de conformar amb una classificació magre i poc esperançadora. L'afició d'antany no veia l'equip amb prou força per a seguir envant; no es deixaven enganar per falses il·lusions: l'equip no era el qui ells esperaven.

La part tècnica de l'equip, durant aquesta temporada, ha estat pobra en resultats. El joc sí

que es que va millorar, però els resultats no foren del tot positius.

L'aconduïment que donà la direcció tècnica des del seu començament de temporada no va ésser l'adequat. Va mancar il·lusió i entrega al primer entrenador, Miquel Vallespir. El tècnic Luís Cela, substituït de l'anterior, començà el seu marinatge durant el mes de desembre passat, trobant l'onze ideal molt tard, amb notables llacunes, etc. que tot això ens va dur a un final llastimós.

La directiva va assumir un paper força arris-

cat; la manera de pujar a 2^a B, després d'un mes i mig d'haver acabat la competició, presentava interrogants molts difícils de resoldre. També un dels erros en què va caure la directiva fou el no sol·licitar un àrbitre neutral per al darrer partit que va acabar, com tots sabem, de manera repudiable.

En aquest darrer partit, entre el Constància i el Badia, es fa necessari una reflexió seriosa. Uns fets que tots re-

cordam i que voldríem que no es tornassin repetir. Un dels culpables va ésser l'àrbitre. Ell va incitar la afició inquera com la del Badia. Va permetre la duresa dels jugadors visitants. Es veu que en aquest partit es jugava molt, però el bon quefer de l'àrbitre, dels jugadors i de la afició han d'estar per damunt de tot.

La sanció no es va fer esperar: mig any de clausura per al camp del Constància i una multa

que ben prest vindrà.

Volem dir, que malgrat aquestes circumstàncies no propícies per al Constància, aquest desencant del seguidor, els mals resultats, els problemes econòmics, etc., han de servir per a fer una reflexió seriosa. Es fa necessari que tots els qui estimam el Constància meditem sobre el futur del nostre equip inquer. Tots som responsables.

Pere Castelló Bergas

Visca Inca i Visca el Contància

Jo, com esportista, vull significar al meu rebuig pels fets succeïts el 22 de maig al Nou Camp d'Inca, ja que consider deplorable la violència en l'esport.

Per què varen succeir aquests fets? Qui té la culpa?

Els diaris de Palma "Ultima Hora", "Diario de Mallorca", "Balears" i "El Dia 16", donen tota

la culpa a l'afecció del Constància i als seus jugadors. Aquests, que es diuen periodistes, fan una valoració d'uns fets sense haver-hi estat presents. Això és molt greu.

Per què els comentaris de premsa, ràdio i televisió han dit, al llarg de la setmana del 23 al 29 de maig, tot el contrari del que publicaren els seus corresponents a Inca, els quals hi eren

al camp.

Jo vull fer una pregunta: Què els ha fet, Inca i el Constància, a aquests mitjans informatius per tal de tractar-los tan malament?. Per què no volen aclarir la veritat dels fets?.

Rafel Cortès

JUST AMB UN DIT

**COBRAU, INGRESAU, CONEIXEU EL SALDO
I L'EXTRACTE DE COMPTES**

*Just amb un dit, utilitzant la Tarjeta «SA NOSTRA»
i els nostres Caixers Automàtics,
disposau dels vostres doblers,
realitzau ingressos, consultau el saldo
i obteniu un extracte del vostre compte,
en un instant i còmodament.*

**CAIXA DE BALEARS
«SA NOSTRA»**

**Botiga
La Florida**

**Plaça Espanya, 19
Inca (Mallorca)**

Guarderia Sol Txent

General Luque, 85 (esq. Torreta) - Tel. 800223

TEL INCA